

Kúria végzése

Az ügy száma:	Bfv.II.542/2023/7.
A határozat szintje:	felülvizsgálat
A tanács tagjai:	Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró Dr. Harangozó Attila, bíró Dr. Metzing Márton, bíró Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye:	Budapest
Az eljárás formája:	tanácsülés
Az ülés napja:	2024. február 15.
Az ügy tárgya:	csalás büntette
Terhelt:	...
Első fok:	Győri Járásbíróság, B.120/2021/29., ítélet, tárgyalás, 2022. április 27.
Másodfok:	Győri Törvényszék, 4.Bf.168/2022/12., ítélet, nyilvános ülés, 2023. február 14.
Az indítvány előterjesztője:	a terhelt védője
Az indítvány iránya:	a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Győri Járásbíróság B.120/2021/29. számú és a Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bf.168/2022/12. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Győri Járásbíróság a 2022. április 27-én kihirdetett B.120/2021/29. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont], és ezért őt 1 év 8 hónap

szabadságvesztésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját pedig a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napban határozta meg.

[2] A terhelt és védő fellebbezése folytán eljáró Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2023. február 14-én meghozott 4.Bf.168/2022/12. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta; a szabadságvesztést 8 hónapra, a közügyektől eltiltást 1 év tartamúra csökkentette, míg egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[3] 2. A felülvizsgálattal érintett jogerős ítélet tényállásának lényege szerint a terhelt, mint a cég 1 adós ügyvezetője 2017. november 29-én – megfelelő kereskedelmi kapcsolat és anyagi, szervezeti háttér nélkül – kölcsön megnevezésű szerződést kötött a sértettel 3.000.000 forint – nem üzletszerű – kölcsön nyújtására. A terhelt a sértettet úgy tájékoztatta, hogy a felvett kölcsönt a társaság banán beszerzésre fordítja, a gyümölcsöt pedig a üzlet 1 áruházaknak értékesíti.

[4] A szerződésben foglaltaktól eltérően valójában a sértett a 3.000.000 forint összeget befektetésre ajánlotta fel a terheltnek, és szóban abban állapodtak meg, hogy ezt a kölcsönként megjelölt összeget a terhelt – haszonnal növelten – három hónap múlva visszaadja, mielőtt az üzlet 1 kifizeti a szállítmányt.

[5] A kölcsönszerződés megkötését követően 2017. december 8-án a terhelt további 1.000.000 forintot kért kölcsön a sértettől azzal, hogy a szállítmány már úton van, de a teljesítéshez még szüksége van pénzre, majd még 2017. évben, de közelebbről pontosabban meg nem határozható időpontban, egy másik személyt küldött a sértetthez újabb 1.500.000 forintért. Ezen összegeket a terhelt ténylegesen át is vette.

[6] Mivel a sértettnek szüksége volt a kölcsönadott összegre, 2018. március 9-én SMS üzenetben kérte a terheltet, hogy adja vissza neki az átadott 5.500.000 forintot. Miután a sértett többszöri kérésére sem kapta vissza a terheltnek átadott összeget, a kölcsönszerződést 2018. június 1-jén felmondta.

[7] A terhelt tényleges bejelentett munkahellyel nem rendelkezett 2018-ban, adóbevallást sem ezen, sem az ezt megelőző években nem nyújtott be. A képviselete alatt állt gazdasági társaság technikai és személyi feltételekkel nem rendelkezett, érdemi működést nem végzett, bevétele, vagyona sem volt, még a gazdasági társaság jegyzett tőkéje sem került befizetésre. A terhelt és a cége az üzlet 1 áruházakkal üzleti kapcsolatban nem állt, a banán értékesítés az üzlet 1 áruházak részére nem történt meg, a teljesítési készsége és képessége tekintetében a sértettet megtévesztette, ezzel a sértettnek összesen 5.500.000 forint kárt okozott, amelyből a büntetőeljárás alatt, több részletben végül 5.200.000 forint megtérült.

[8] **II. 1.** A jogerős ítélet ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, melyben a felülvizsgálat törvényi okát a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában jelölte meg.

[9] A védői álláspont szerint a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak a megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét. Kifejtette, hogy az irányadó – a másodfokú bíróság által sem módosított – tényállás egyértelműen rögzíti, hogy a sértett – az okirat megnevezésétől eltérően – ténylegesen nem kölcsönt nyújtott a terhelt részére, hanem egy befektetési lehetőség keretében adta át neki a pénzt, haszon reményében és a lehetőséget is maga a sértett kereste.

[10] Utalt rá, hogy az elsőfokú ítélet tényállása keveri a befektetés és a kölcsön fogalmát, holott míg a kölcsön tárgya minden körülmények között visszajár a kölcsönt nyújtó részére, a befektetés jellegéhez – köztudomású tényként – szervesen hozzátartozik a kockázatvállalás, így pénz átadója tisztában van azzal, hogy adott esetben a befektetés veszteséges lehet és a pénzét el is vesztheti.

[11] Álláspontja szerint ennek a ténynek a jelen ügyben azért van jelentősége, mert a sértett is tudatában volt annak, hogy a befektetésre átadott összeget elbukhatja, ebből a szempontból pedig annak sincsen jelentősége, hogy miután a terhelt észlelte, hogy a befektetett összeg elveszett, időhúzó magatartást tanúsított, de végül a sértettnek a teljes összeget megtérítette.

[12] Mindezek alapján álláspontja szerint a terhelt részéről tévedésbe ejtés nem történt, a tévedésbe ejtés, mint tényállási elem hiánya pedig azt eredményezi, hogy bűncselekmény megállapítására nincsen lehetőség. Erre tekintettel a jogerős ítélet megváltoztatását és a terhelt vád alól – bűncselekmény hiányában – felmentését indítványozta.

[13] 2. A Legfőbb Ügyészség BF.654/2023/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt nem találta alaposnak, ezért a támadott ítéletek hatályában fenntartását indítványozta.

[14] Indokolása szerint az irányadó tényállás alapján a felek között tényleges tartalmát tekintve is kölcsönszerződés jött létre, amely során a felek az írásban megkötött szerződés mellett szóban is megállapodtak a kölcsönnek meghatározott célra való fordításáról is. Ezen túl az irányadó tényállás szerint a terhelt egy ténylegesen nem működő, az üzlet 1 áruházakkal üzleti kapcsolatban sem álló gazdasági társaság nevében kötött szerződést a sértettel, és vett át tőle – meghatározott célra fordítással – összesen 5.500.000 forintot.

[15] Utalt rá, hogy a cég működésének tényleges hiánya folytán az átadott pénzzel gazdasági tevékenység folytatására nem került sor, a terhelt teljesítési készsége és képessége mellett éppen ennek tekintetében tévesztette meg a sértettet jogtalan haszonszerzés végett, ezáltal a csalás törvényi tényállási elemei teljeskörűen megvalósultak.

[16] **III.** A terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[17] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra – és nem ténybeli hibákra – hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[18] A Kúria az eljárására irányadó szabály szerint – a hivatalból vizsgálandó felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértésen túl – a jogerős ügydöntő határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül [Be. 659. § (5) bekezdés].

[19] 2. A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét. E felülvizsgálati okra vezet, ha a jogerős ítéleti tényállásban foglalt terhelti magatartás nem meríti ki (semmilyen) bűncselekmény törvényi tényállási elemeit, avagy – ugyancsak az irányadó tényállásból kitűnően – büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok ellenében került sor a terhelt elítélésére. Ilyen esetben az indítvány célja a terhelt felmentése, vagy vele szemben az eljárás megszüntetése.

[20] Az indítvány a terhelt terhére rótt bűncselekmény törvényi tényállási elemének hiányát állította. Ez megfelel a szóban lévő felülvizsgálati ok feltételeinek, így a védő indítványa alapján a felülvizsgálatnak helye van.

[21] A felülvizsgálatban a tényálláshoz kötöttség szigorú szabálya érvényesül. Ennek megfelelően a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés] és a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének

nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[22] Az irányadó tényállás pedig az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálendő [Kúria Bfv.II.1.439/2014/6. (BH 2015.216.I.)]. Éppen ezért e tényálláshoz tartoznak mindazok a történeti tények, amelyeket az ítélet megállapított, függetlenül attól, hogy ítéletszerkesztési hiba folytán a bíróság esetlegesen nem a történeti tényállásban rögzítette, hanem az indokolás más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás körében [Kúria Bfv.II.666/2015/9.(BH 2016.163.III.)].

[23] Az irányadó tényállás szerint

- a terhelt, cége képviselőjeként, írásbeli kölcsönszerződés alapján a sértettől 3.000.000 forint összeget kapott azzal, hogy azt a társaság banánbeszerzésre fordítja, a gyümölcsöt pedig üzlet 1 áruházaknak értékesíti {elsőfokú ítélet [8], [9]};

- szerződéstől eltérően valójában a sértett az összeget befektetésre ajánlotta fel a terheltnek és szóban abban állapodtak meg, hogy azt a terhelt haszonnal növelten három hónap múlva visszaadja, mihelyt üzlet 1 kifizeti a szállítmányt {elsőfokú ítélet [10]};

- a kölcsönszerződés megkötését követő közel tíz nappal a terhelt további 1.000.000 forintot kért kölcsön a sértettől azzal, hogy a szállítmány már úton van, de a teljesítéshez még szüksége van pénzre, majd nem sokkal később – ezen összegen túl – újabb 1.500.000 forintot kért és kapott {elsőfokú ítélet [11]};

- a sértett a szerződés szerinti időpontban kérte vissza az összesen 5.500.000 forintot, a terhelt azonban azt különböző kifogásokra hivatkozással nem adta vissza azt {elsőfokú ítélet [13]};

- a terhelt cégével szemben, a kölcsönszerződés megkötését megelőzően egyéb követelés folytán végrehajtási eljárás indult, a cég megfelelő kereskedelmi kapcsolattal nem rendelkezett, érdemi működést nem végzett, bevétele, vagyona nem volt, jegyzett tőkéjének befizetése sem történt meg, a sértettől átvett összeg a cég könyvelésébe sem került be {elsőfokú ítélet [8] és [51], másodfokú ítélet [10]};

- a terhelt cége üzlet 1 áruházakkal üzleti kapcsolatban nem állt, a banánértékesítés üzlet 1 áruházak részére nem történt meg {elsőfokú ítélet [14]};

- a terhelt a kölcsönszerződés megkötésekor tényleges bejelentett munkahellyel nem rendelkezett, adóbevallást nem nyújtott be {másodfokú ítélet [10]};

- a terhelt a teljesítési készsége és képessége tekintetében a sértetett megtévesztette, ezzel a sértettnak 5.500.000 forint kárt okozott, amelyből a büntetőeljárás során több részletben 5.200.000 forint megtérült {elsőfokú ítélet [15] másodfokú ítélet [10]}.

[24] A Btk. 373. § (1) bekezdése szerint csalást követ el, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt vagy tévedésben tart és ezzel kárt okoz.

[25] A csalás minősítési rendszerében az okozott kár összegének {szabálysértési, kisebb, nagyobb, jelentős, különösen nagy vagy különösen jelentős [Btk. 459. § (6) bekezdés]}, valamint a kár szerinti minősítéshez kapcsolódóan különböző minősítő körülményeknek (szituációs elemek, speciális passzív alanyi kör) van jelentősége. Ennek megfelelően a csalás lehet tulajdon elleni szabálysértés [a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 177. § (1) bekezdés b) pont első fordulat], vétség [Btk. 373. § (2) bekezdés] és büntett [Btk. 373. § (3)-(6) bekezdés].

[26] A minősítés szempontjából irányadó elkövetési értékeket a Btk. 459. § (6) bekezdése határozza meg; a kár ötmillió-egy és ötvenmillió forint között jelentős [Btk. 459. § (6) bekezdés c) pont).

[27] A csalás elkövetési magatartása a tévedésbe ejtés vagy tévedésben tartás. Ez a passzív alanyban az objektív valóságtól eltérő képzetek kialakítását, illetve az elkövetőtől függetlenül kialakult téves képzeteinek a fenntartását jelenti.

[28] A tévedésbe ejtés kizárólag aktív tevékenység lehet, amelynek során az elkövető valótlanságokat állít, amelyeket a tévedésbe ejtett valóságosnak vél. Jelen esetben ez azáltal valósult meg, hogy a jogerős ügydöntő határozatban megállapított irányadó tényállás szerint a terhelt a sértettnek üzlet 1 áruház részére történő banánértékesítést célzó befektetést, és abból az átadott összeg hozammal növelt visszafizetését ígérte, miközben tudta, hogy arra nem fog sor kerülni. Mind ehhez a terhelt – szemben a valósággal – a képviselte alatt álló prosperáló cég látszatát keltette, miközben célja a sértett pénzének megszerzése volt.

[29] Az irányadó tényállás szerint a valóságban a terhelt által képviselt cég bevétellel, vagyonnal nem rendelkezett, saját jegyzett tőkéje befizetésére sem került sor, ellenben tartozás folytán vele szemben végrehajtási eljárás indult. A cégnek semmiféle kereskedelmi kapcsolata nem volt, üzlet 1 áruházakkal olyan banánértékesítésre irányuló üzleti kapcsolatban sem állt, amelyre tekintettel a terhelt a sértettől a szerződés szerint – egyébiránt a cég könyvelésében fel sem tüntetett – kölcsön, valójában befektetésre hivatkozással a pénzüsszegeket kérte.

[30] Az, hogy a terhelt a sértettet haszonszerzés céljából ejtette tévedésbe, ténylegesen azt jelenti, hogy már a pénzüsszeg megszerzésekor sem állt szándékában annak az általa a sértett irányába adott tájékoztatásnak és megállapodásuknak megfelelő célra való fordítása, illetve visszafizetése. Erre tekintettel tehát a terhelt és a sértett között létrejött ügylet tartalmának van csak jelentősége, míg megnevezése – szemben a védői okfejtéssel – közömbös.

[31] A befektetés – jellegére tekintettel – valóban magában hordozhatja a veszteség kockázati elemét, azonban erről a befektető pontos és maradéktalan tájékoztatása elengedhetetlen. Amennyiben ugyanis a befektetést ajánló teljeskörű tájékoztatást ad a befektetőnek a pénzkérés céljáról, a lehetséges kockázatokról, valamint arról, hogy miből fogja a kifizetést teljesíteni és a hozam nem garantált, a befektetett tőke elvesztésének kockázata is fennáll, úgy értelemszerűen nem csalás, ha később – a tőke felvevőjének szándéka és tevékenysége ellenére – a valóságban is ez történik. Ezzel szemben, ha a tájékoztatás valós tények nélküli ígérgetés, a megtérülés alapjául megjelölt üzlet, vállalkozás nem is létezik, a pénzt a befektetést ígérő nem annak megfelelően használja fel és ennek eredményeként a befektetésre szánt pénzüsszeg elveszik, úgy magatartása a jogtalanság talaján áll. Jelen ügyben pedig erről van szó.

[32] A terhelt által a sértettnek ígért befektetéssel érintett jogügyletre, a cége működésének és a kereskedelmi kapcsolata hiányában sem a kölcsönszerződés megkötésekor, sem a későbbi pénzüsszegek kérésekor nem volt reális lehetősége, ezáltal a sértett tévedésbe ejtése ezáltal megvalósult.

[33] A tévedésbe ejtés lényege, hogy anélkül a passzív alany nem tanúsítaná azt a magatartást, amit aztán a tévedésbe ejtés hatására kifejt, márpedig a terhelt – a fenti tények alapján vitathatatlanul – a sértettet mind teljesítési készsége, mind képessége tekintetében egyaránt megtévesztette, a sértett tévedésbe ejtése útján jutott annak pénzéhez, amellyel a tényállásban írt összegű kárt okozta.

[34] Mindezek alapján a jogerős ítélet törvényesen minősítette a terhelt terhére rótt cselekményt a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás büntetettének. Az, hogy a terhelt az okozott kárt szinte teljes egészében megtérítette, a törvényi tényállás teljes megvalósulása folytán a bűncselekmény befejezettségét nem érinti, az a büntetés kiszabás körében bír jelentőséggel; amit jelen esetben a másodfokú bíróság értékel.

[35] 3. Mindezekre tekintettel – miután a Kúria olyan további felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt – a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[36] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban – a Kúria elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezés nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[37] **IV.** A végzés ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek, felülvizsgálatát pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[38] Az ugyanazon jogosult általi ismételt indítvány előterjesztésének tilalma, illetve az azonos tartalmú indítvány ismételt előterjesztésének tilalma a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése alapján az ilyen indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. február 15.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró